

הקונגרס הארכיאולוגי השנתי ה-47 בישראל

יום שלישי
12 באפריל
2022

המכון לארכאולוגיה ע"ש סוניה ומרקו נדלר
אוניברסיטת תל אביב

8:00 | התכנסות וכיבוד

8:30 | מושבי הבוקר א'

ארכיאולוגיה ימית ותת-ימית רקאנטי 103

שימור אתרים רקאנטי 105

אמצעים דיגיטליים בשירות הארכיאולוגיה

רקאנטי 252

10:00 | הפסקת קפה

10:15 | מושבי הבוקר ב'

הישוב בסביבה רקאנטי 103

אדם ומערה רקאנטי 105

מדעי הארכיאולוגיה - חלק א' רקאנטי 252

אתיקה בארכיאולוגיה רקאנטי 253

11:45 | הפסקת צהריים

מפגש מתמחים ומתמחות רקאנטי 303

13:15 | מושבי אחר הצהריים אי'

עולמם הסודי של חפצים ריקאנטי 103
מחשבות ארכיאולוגיות על האבולוציה

ריקאנטי 105

מפגשים בין-תרבותיים ריקאנטי 252

מדעי הארכיאולוגיה - חלק ב' ריקאנטי 253

14:45 | הפסקת קפה

15:00 | מושבי אחר הצהריים ב'

האדם בסביבה ריקאנטי 103

ארכיאולוגיה של הכפר ריקאנטי 105

ארכיאולוגיה חישובית ומידע דיגיטלי

ריקאנטי 252

הארכיאולוגיה של העבר הקרוב ריקאנטי 253

16:30 | הצגת פוסטרים גילמן 144

17:15 | מושב מליאה גילמן 144

ברכות, תודות ופרסים

תם ולא נשלם: מבט מסכם על מחקר אתרים
מרכזיים של תקופת הברונזה ותקופת הברזל
בדרום-הלבנט

מושבי הבוקר א'

8:30 – 10:00

רקאנטי 103

ארכיאולוגיה ימית ותת-ימית

יו"ר: יעקב שרביט (רשות העתיקות)

הבונים צפון: החוליה החסרה ברצף ההתיישבות החופית בתקופה הניאוליתית

רועי ניקלסברג (אוניברסיטת חיפה), תומאס אי' לוי (אוניברסיטת קליפורניה), רות שחק-גרוס (אוניברסיטת חיפה), אנתוני טמברינו (אוניברסיטת קליפורניה), סקוט מקאבוי (אוניברסיטת קליפורניה), גל ברמטוב-פז (אוניברסיטת חיפה), נמרוד מרום (אוניברסיטת חיפה), אהוד ארקין-שלו (אוניברסיטת חיפה), ואסף יסעור-לנדאו (אוניברסיטת חיפה)

עליית מפלס הים ורצף מעגנים ונמלים מתקופת הברזל ועד התקופה הרומית בתל דור

אסף יסעור-לנדאו (אוניברסיטת חיפה), רועי ניקלסברג (אוניברסיטת חיפה), דורית סיוון (אוניברסיטת חיפה), אנתוני טמברינו (אוניברסיטת קליפורניה), גלעד שטיינברג (אוניברסיטת קליפורניה), אהוד ארקין-שלו (אוניברסיטת חיפה), ותומאס אי' לוי (אוניברסיטת קליפורניה)

מתקנים חופיים ומטעני ספינות: כלים להגדרת קו החוף של אזור המעגן הצפוני של קיסריה בתקופה הביזנטית עפרה ברקאי (רשות העתיקות)

החרב, הצמידה והים

יופה חושקר (רשות העתיקות), יעקב שרביט (רשות העתיקות), איציק הרשקו (המרכז למחקר גרעיני, נחל שורק), ויותם אשר (רשות העתיקות)

שימוש בכלונסאות עץ בבניה ימית כפי שהתגלה בחפירות המזח העותמני בנמל יפו

דרור פלנר, יעקב שרביט, ועפרה ברקאי (רשות העתיקות)

מושבי הבוקר א'

10:00 – 8:30

רקאנטי 105

שימור אתרים

יו"ר: שחר פוני

עובדיה מחלום למציאות

יואב צור, עומרי ברזילי, ואבישי עוז (רשות העתיקות)

פרויקט הצלת אתרים: את מי להציל, ממה להציל, ואיך להציל?

זאב חיים אדלר (אוניברסיטת אריאל)

שימור בית הכנסת הצפוני בבית שאן

שמואל פריירייך (רשות העתיקות)

מפגשים בכורזים: הנגשת אתר בממד האישי

אחיה כהן-תבור (אוניברסיטת אריאל) ודקל שגב (רשות הטבע והגנים)

צרכי המידע לניהול המורשת הארכיאולוגית בעידן הדיגיטלי

יעל אלף (רשות העתיקות ואוניברסיטת בר-אילן)

מושבי הבוקר א'

10:00 – 8:30

רקאנטי 252

אמצעים דיגיטליים בשירות הארכיאולוגיה

יו"ר: מיכל בירקנפלד (אוניברסיטת בן-גוריון)

אוצר המלים כרשת

הללי הראל (האוניברסיטה העברית), אורלי גולדווסר (האוניברסיטה העברית), ודמיטרי ניקולייב (אוניברסיטת שטוטגרט)

מרטיר דוט אפ

בנימין סטורצין (רשות העתיקות ואוניברסיטת בן-גוריון), רועי אלבג (אוניברסיטת תל אביב ואוניברסיטת אוסנברוק), ושני זיו

ארכיאולוגיה דיגיטלית של מערכת המצור במצדה: מידול תלת ממדי ועבודת שטח לניתוח שדה קרב מתקופת המרד הגדול

עומר זאבי-ברגר (אוניברסיטת תל אביב), חי אשכנזי (רשות העתיקות ואוניברסיטת גתה, פרנקפורט), בועז גרוס (מכון ישראלי לארכיאולוגיה ואוניברסיטת תל אביב), וגיא שטיבל (אוניברסיטת תל אביב)

שימוש בכלי-טיס בלתי מאוייש (כטב"מ) למטרות סקר ארכיאולוגי של שטחים נרחבים בנגב אמיל אלגים (רשות העתיקות)

כוס יין בנמל שוקע: זיהוי מורפומטרי של שרידי גפן בקיסריה הביזנטית

מיכל דוד (אוניברסיטת תל אביב), אבשלום קרסיק (רשות העתיקות), ענת הרטמן-שנקמן (אוניברסיטת בר-אילן), אלישיב דחורי (אוניברסיטת אריאל), ואהוד ויס (אוניברסיטת בר-אילן)

מושבי הבוקר ב'

10:15 – 11:45

רקאנטי 103

הישוב בסביבה

יו"ר: אלה אסף-שפייר (אוניברסיטת תל אביב)

סביבה עירונית משתנה: ממצא כלי-החרס בשנותיה האחרונות של עכו הצלבנית

נוהר שחר (רשות העתיקות) ועדנה שטרן (רשות העתיקות ואוניברסיטת חיפה)

מבט מבעד לעדשת הפאונה על העיר והכפר בתחום סוסיתא

רם בוכניק (המכללה האקדמית כנרת), מיכאל אזבנד (המכללה האקדמית כנרת), ארלטה קובלבסקה (אוניברסיטת חיפה), ומיכאל אייזנברג (בית הספר הגרמני לארכיאולוגיה, GPIA)

שימוש בעץ בתל בית-ירח: תובנות תרבותיות וסביבתיות ממאסף פחמים מתקופת הברונזה הקדומה

אשל מור, רפי גרינברג, ודפנה לנגוט (אוניברסיטת תל אביב)

גידול זית, גפן ופשתה בתקופה הכלקוליתית הקדומה: תגליות מעין אסור

סימביקה (סו) פרומין, יואל מלמד, ואהוד ויס (אוניברסיטת בר-אילן)

אתר נחל אפעה: יישוב גדול מהתקופה הניאוליתית הקדם-קרמית ב' במזרח הר הנגב

יעקב ורדי (רשות העתיקות) ופראן בורל (המועצה המדעית העליונה בספרד CSIC)

מושבי הבוקר ב'

10:15 – 11:45

רקאנטי 105

אדם ומערה

יו"ר: עמוס פרומקין (האוניברסיטה העברית)

הבנת מיקום המוקדים והחלוקה המרחבית במערות באמצעות מודל פיזור העשן: מקרה בוחן מערת לזרט, צרפת
יפית קיזר (אוניברסיטת תל אביב)

אל, אדם ומערה: מערת פאן בבניאס לאור החפירות החדשות
עדי ארליך ורון לביא (אוניברסיטת חיפה)

מטמון מטבעות בר-כוכבא מחפירות מערת מורבעאת 4
איתן קליין (רשות העתיקות והמכללה האקדמית אשקלון), חיים כהן (קמ"ט ארכיאולוגיה), חגי המר (רשות העתיקות), אוריה עמיחי (רשות העתיקות), אילן חדד (רשות העתיקות), ואמיר גנור (רשות העתיקות)

מערכות המסתור באתר נשר-רמלה ותרומתן לחקר תופעת המסתור בארץ ישראל
דביר רביב (אוניברסיטת בר-אילן)

מערת תאומים: גלגולו של מקום
מיקה אולמן (האוניברסיטה העברית), בועז זיסו (אוניברסיטת בר-אילן), עמוס פרומקין (האוניברסיטה העברית), בועז לנגפורד (האוניברסיטה העברית), רועי פורת (האוניברסיטה העברית), ואורי דוידוביץ' (האוניברסיטה העברית)

מושבי הבוקר ב'

10:15 – 11:45

רקאנטי 252

מדעי הארכיאולוגיה – חלק א'

יו"ר: אורטל הרוש (אניברסיטת תל אביב)

מערכת חקלאית מטיפוס "שקע-וסוללה" מהתקופה האסלאמית הקדומה בחולות שמדרום לקיסריה: תוצאות ראשוניות של סקר וחפירות בשנים 2020-2021
איתמר טקסל (רשות העתיקות) ויואל רסקין (אניברסיטת בר-אילן)

רצפות טיח מהתקופה הניאוליתית במוצא: המקרה ראשון של שריפת דולומיט לטיח?
יונה מאור, חמודי חלאילה, יעקב ורדי, יותם אשר (רשות העתיקות)

שימוש בשיטות אנליטיות לחקר חומרי מליטה וטייחים במפעלי הבנייה של המלך הורדוס (4-37 לפנה"ס) בקיסריה
מידד שור (האניברסיטה העברית ורשות העתיקות), אורית פלג ברקת (האניברסיטה העברית), ויותם אשר (רשות העתיקות)

מיקרוסקופיה מולטיספקטראלי: אפיון פיגמנטים וטכניקות ציור במיקרוסקופ חדש
יותם אשר (רשות העתיקות)

חולדות רעמה במדבר יהודה: טקסונומיה, גנטיקה ושיחזור פליאו-אקלימי

מירב מאירי (אניברסיטת תל אביב), איגנסיו לזגבסטר (אניברסיטת חיפה ואוניברסיטת ברלין), ולנטינה רובלי (אניברסיטת חיפה ואוניברסיטת רומא), חוסי פורת (האניברסיטה העברית), מיקה אולמן (האניברסיטה העברית), אמיר גנור (רשות העתיקות), איתן קליין (רשות העתיקות), אורי דוידוביץ' (האניברסיטה העברית), ונמרוד מרום (אניברסיטת חיפה)

מושב הביבוקר ב'

10:15 – 11:45

רקאנטי 253

אתיקה בארכיאולוגיה

יו"ר: יצחק גלעד (אוניברסיטת בן-גוריון)

בין שני אתוסים

אסף נתיב (אוניברסיטת חיפה)

למה צריך קוד אתי בארכיאולוגיה ומה זו אתיקה ארכיאולוגית:
מבט אזורי

יניר מילבסקי (רשות העתיקות)

אחריות, נאמנות ואתיקה - למה צריך את זה?

אלון ארד (עמק שווה)

לקרוא לעומק: פרסום של הנתונים הגולמיים שמאחורי
דו"ח החפירה

סוּוטה מצקביץ (רשות העתיקות) ואילן שרון (האוניברסיטה העברית)

מושב אחר הצהריים א' 13:15 – 14:45

רקאנטי 103

עולמם הסודי של חפצים

יו"ר: יעל גורין-רוזן (רשות העתיקות)

"הביטו אל צור חֶצְבָתָם": המערכת החצובה ברחבת הכותל המערבי

ברק מוניקנדם-גבעון, תהילה שדיאל, מיכאל טשרנין, ואורטל כלף
(רשות העתיקות)

שנהבי דרום-הלבנט בתקופות הברונזה המאוחרת והברזל: בחינה השוואתית של צריכה ומסחר לאורך התקופות ושחזור המקור הגאוגרפי של חומר הגלם

הראל שוחט (אוניברסיטת חיפה), גיא בר-עוז (אוניברסיטת חיפה),
איילת גלבוע (אוניברסיטת חיפה), ושריל מקרביץ' (אוניברסיטת קייל, גרמניה)

היררכיה והתנגדות בבית ירח: מבט אחר על העירוניות של הברונזה הקדומה דרך ראשי האלה השבורים מבית ירח

חי אשכנזי (רשות העתיקות ואוניברסיטת גתה, פרנקפורט) ודני רוזנברג
(אוניברסיטת חיפה)

כלי פולחן מתקופת הברונזה הקדומה א' מתל מגידו מזרח בעל סמליות מעולם הבקר (הרצאה באנגלית)

אהרון גרינר ומתיו ג' אדמס (מכון אולברייט)

מחשבות על כלים שמרגישים נכון ביד ומציתים את התודעה: מקומן של חוויות הקשורות לזיכרון ותחושה ביחסי אדם-חפץ

בר אפרתי (אוניברסיטת תל אביב)

מושב אחר הצהריים א' 13:15 – 14:45

רקאנטי 105

מחשבות ארכיאולוגיות על האבולוציה

יו"ר: אנה בלפר-כהן (האוניברסיטה העברית)

אדם נשר רמלה ואבולוציה ביולוגית ותרבותית של האדם בתקופת האבן התיכונה

יוסי זיידנר (האוניברסיטה העברית)

הטכנו-קומפלקס האולדובאי כתהליך של אבולוציה תרבותית אראלה חוברס (האוניברסיטה העברית)

האדם כגורם הכחדה? על אי-ההתאמה של מודל הכחדות הרביעון לפליאולית של הלבנט

מאיר אורבך וראובן ישורון (אוניברסיטת חיפה)

בסך הכל קופים שיצאו מאיזון: כולנו רקמה אנושית אחת חיה רן ברקאי ומיקי בן דור (אוניברסיטת תל אביב)

מושב אחר הצהריים א' 13:15 – 14:45

רקאנטי 252

מפגשים בין-תרבותיים

יו"ר: אבנר אקר (אוניברסיטת בר-אילן)

**התקופה הפליאוליתית העליונה במחסה הסלע נחל רחף
שבמדבר יהודה: עדות להשפעות בין-תרבותיות או
להתפתחות מקומית?**

מעין שמר (אוניברסיטת בן-גוריון ורשות העתיקות)

**סחר עם קפריסין בתקופות הברונזה המאוחרת והברזל:
אפיונים מינרלוגיים וטכנולוגיים בקרמיקה ארכיאולוגית
פאולה ויימן-ברק (אוניברסיטת תל אביב)**

**קנקני מסחר פניקים בלבנט במאה האשורית ככלי תיארוך
מדויק**

גולן שלוי (אוניברסיטת חיפה), איילת גלבוע (אוניברסיטת חיפה), וגונר להמן
(אוניברסיטת בן-גוריון)

**קרון נפתלי "בין הספירות": מצודה מהתקופה ההלניסטית
ומצודה מתקופת המנדט הבריטי בגליל העליון המזרחי
רועי צבר (האוניברסיטה העברית)**

הסהר והצלב: הילכו שנים יחדו?

יעל ארנון (המכללה האקדמית צפת והמכללה האקדמית אורנים)

מושב אחר הצהריים א' 13:15 – 14:45

רקאנטי 253

מדעי הארכיאולוגיה – חלק ב'

יו"ר: אורן אקרמן (אוניברסיטת אריאל)

מטילי עופרת משלהי תקופת הברונזה המאוחרת ממפרץ קיסריה

נעמה יהלום-מאק (האוניברסיטה העברית), דניאל פין (האוניברסיטה העברית), יגאל אראל (האוניברסיטה העברית), אופיר תירוש (האוניברסיטה העברית), אהוד גלילי (אוניברסיטת חיפה), ואסף יסעור-לנדאו (אוניברסיטת חיפה)

תרומתו של המחקר המיקרו-ארכיאולוגי לשחזור תהליך החורבן במבנה ציבור מסוף תקופת הברזל

ניצן שלום (אוניברסיטת תל אביב), יובל גדות (אוניברסיטת תל אביב), עוזד ליפשיץ (אוניברסיטת תל אביב), יפתח שלו (רשות העתיקות), ואליזבטה בוארטו (מכון ויצמן)

תל בית-שאן במאות ה-10 וה-9 לפנה"ס: דילמה כרונולוגית ופתרון ארכאומגנטי

יואב וקנין (אוניברסיטת תל אביב והאוניברסיטה העברית), רון שער (האוניברסיטה העברית), ארז בן-יוסף (אוניברסיטת תל אביב), עוזד ליפשיץ (אוניברסיטת תל אביב), ועמיחי מזר (האוניברסיטה העברית)

זיהוי סוגי אפר: מקרה מבחן בקומראן

אילנה פיטרס (רשות העתיקות), דפנה לנגוט (אוניברסיטת תל אביב), אליזבטה בוארטו (מכון ויצמן), ויותם אשר (רשות העתיקות)

קדימה והלוך-חזור: מספר הערות על ארכיאולוגיה ומדע

אסף נתיב (אוניברסיטת חיפה)

מושב אחר הצהריים ב' 15:00 – 16:30

רקאנטי 103

האדם בסביבה

יו"ר: נעמי פורת (המכון הגיאולוגי לישראל)

הרקע הסביבתי-האקלימי למעבר לחקלאות (ניאולית) וביות עצי הפרי (כלקולית)
דפנה לנגוט (אוניברסיטת תל אביב)

"וחלל האוויר היה ירוק כולו": מחקר רב-תחומי לשחזור חוויית הביקור בגנים המלכותיים בהרודיון

רונה שי אביסף (הטכניון), יניב קורמן (אוניברסיטת קורנל), דפנה לנגוט (אוניברסיטת תל אביב), קתרין לי גליסון (אוניברסיטת קורנל), אסף בן חיים (האוניברסיטה העברית), ורועי פורת (האוניברסיטה העברית)

כלים מאבן קירטון בדרום-הגולן, והשימוש במסלע גיר מתצורת מרשה מסביבת מפגש הנחלים סמך-אל-על כחומר גלם לייצורם

שריה פרידמן (אוניברסיטת בר-אילן)

מה בין כתף שבטה לכתף ניצנה: מחצבות אבני בניין הישוב הרומי-ביזנטי במדבר הנגב

חיים ממליה (רשות העתיקות), ארז בן-יוסף (אוניברסיטת תל אביב), ויצחק מאיר (אוניברסיטת בן-גוריון)

מושב אחר הצהריים ב' 15:00 – 16:30

רקאנטי 105

ארכיאולוגיה של הכפר

יו"ר: עדי ארליך (אוניברסיטת חיפה)

כלואים בזמן: עדר צאן שנקבר מתחת להריסות רעידת אדמה, מלמד על התרבות והדת בתקופה האומיית בתל בית שמש
לינוי נאמדאר, יובל גדות, ג'ורג' מאוורונאנוס, בועז גרוס, ולידר ספיר-חן
(אוניברסיטת תל אביב)

תהליכים יישוביים בציפורי וביישוב הכפרי סביבה בתקופה הרומית והביזנטית
הלל זילברקלנג (רשות העתיקות)

בית חווה חשמונאי למרגלות בית נטיף: עדות נוספת להתיישבות יהודית באזור רמת בית שמש
ניקולס בננסטיין (רשות העתיקות), עומר שלו (רשות העתיקות), ומורן בלילה (רשות העתיקות)

והיא לפני ראש כל הכפרים האלה: ירושלים ונחל רפאים כמקרי מבחן עבור העירוניות בהר בתקופת הברונזה התיכונה
הלנה רוט (אוניברסיטת תל אביב)

סדר בכפר: תוצאות ראשוניות של ארגון המלאכות באתר הב' רונזה הביניימית של קשרון-צפון
ברק צין וקרן קובלו-פארן (רשות העתיקות)

מושב אחר הצהריים ב' 15:00 – 16:30

רקאנטי 252

ארכיאולוגיה חישובית ומידע דיגיטלי

יו"ר: עוזי סמילנסקי (האוניברסיטה העברית)

ארכיון החפירות של רשות העתיקות: דיגיטציה, הקמת ארכיון דיגיטלי ושילובו במערך המידע המונגש לקהל החוקרים
יואב ציונית (רשות העתיקות)

סריאציה של רצפים סטרטיגרפיים: משחק מחשב
אילן שרון (האוניברסיטה העברית)

פלטפורמה חדשה למחקר ארכיאולוגי והיסטורי של ארץ-ישראל: מערכת אינטרנטית לסקירה של נתוני עתק ארכיאולוגיים והיסטוריים וניתוחם המרחבי
אברהם פאוסט ורוני שויקה (אוניברסיטת בר-אילן)

עוגנים של אבן בעולם דיגיטלי: לקראת ארכיאולוגיה ימית
מקוננת

אהוד ארקין שלו (אוניברסיטת חיפה), תומאס אי' לוי (אוניברסיטת קליפורניה),
סטיבן סאוואג' (אוניברסיטת קליפורניה), אהוד גלילי (אוניברסיטת חיפה),
יעקב שרביט (רשות העתיקות), ואסף יסעור-לנדאו (אוניברסיטת חיפה)

מושב אחר הצהריים ב' 15:00 – 16:30

רקאנטי 253

הארכיאולוגיה של העבר הקרוב

יו"ר: אלון שביט (מכון ישראלי לארכיאולוגיה)

התפתחות הנוף החקלאי ומשטר ניהול הקרקעות
בנחל עין כרם: אלף השנים האחרונות
ניצן בן-מלך ועומר זאבי-ברגר (אוניברסיטת תל אביב)

תרומת החפירה הארכיאולוגית לניתוח שלבי התפתחות
הכפר הערבי במישור החוף הדרומי: בהדגמה על נעיליא
בדרום אשקלון

אברהם (אבי) ששון (המכללה האקדמית אשקלון), דניאל ורטה
(רשות העתיקות), ויעל עבאדי-רייס (רשות העתיקות)

ארכיאולוגיה של חורבן בן-זמננו: חפירות כפר קדס 2021
גדעון סולימני ורפי גרינברג (אוניברסיטת תל אביב)

פינוי המוקשים בגשר בנות-יעקב: ארכיאולוגיה וממצאים
אורי ברגר (רשות העתיקות) וגונן שרון (המכללה האקדמית תל-חי)

"קיראמיקה ארמנית" של המאה ה-20 כממצא ארכיאולוגי
יאנה צ'חנובץ (אוניברסיטת בן-גוריון)

מושב מליאה

17:15

גילמן 144

ברכות, תודות ופרסים

פרופ' רחל גלי צינמון, דיקאנית הפקולטה למדעי-הרוח, אוניברסיטת תל אביב
פרופ' עוזדד ליפשיץ, ראש המכון לארכאולוגיה, אוניברסיטת תל אביב

תם ולא נשלם: מבט מסכם על מחקר אתרים מרכזיים של תקופת הברונזה ותקופת הברזל בדרום-הלבנט

יו"ר: ליווד ספיר-חן (אוניברסיטת תל אביב)

מחקר עמק בית שאן בתקופות הברונזה והברזל בין השנים 1989-2012: מבט רטרוספקטיבי עמיחי מזר (האוניברסיטה העברית)

40 שנה בתל דור - סיכום ביניים

איילת גלבוץ (אוניברסיטת חיפה), אילן שרון (האוניברסיטה העברית),
וסוטה מצקביץ (רשות העתיקות)

שני עשורים על הכרכ: מחקר, חפירות ושימור בתל בית ירח/א-צינברה, 2002-2019

רפי גרינברג (אוניברסיטת תל אביב), שרית פז (אוניברסיטת תל אביב),
ותאופיק דעדלה (האוניברסיטה העברית)

Gotta go to Gath: מה למדתי ומה שכחתי בעקבות חצי יובל שנים בתל צפית/גת

אהרן מאיר (אוניברסיטת בר-אילן)

במבט לאחור: הלל גבע, סיכום 40 שנים בחברה לחקירת ארץ-ישראל